

AVDELNINGEN FÖR NATURVÅRD
Zsombor Károlyi
Telefon 010-224 94 53
zsombor.karolyi@lansstyrelsen.se

Jättebalsamin och rapportering

Jättebalsamin under blomning och frösättning i augusti.

Jättebalsamin (*Impatiens glandulifera*) kan bli upp till 2,5 meter hög och växer oftast i stora bestånd. Blommorna är rosa och ibland vita, stjälkarna är grova och ofta rödaktiga. Bladen har sågade kanter och vid basen sitter skaftade körtlar. Jättebalsamin kommer ursprungligen från västra Himalaya men introducerades i Sverige som trädgårdsväxt och som foderväxt till bin på grund av sin höga nektarproduktion. Det första fyndet av jättebalsamin i Sverige gjordes år 1918.

Jättebalsamin sprids endast med frö. Frukterna spricker upp explosionsartat vid beröring och frön slungas iväg i genomsnitt fem meter från moderplantan. Mer långväga spridning sker genom att torra frön följer med strömmande vatten, men framför allt sprids den oavsiktligt långa sträckor på grund av mänsklig aktivitet. Det sker genom förflyttning av jord som innehåller frön och via människor eller fordon som har arbetat i jord som innehåller frön.

Jättebalsamin påverkar den biologiska mångfalden negativt då den snabbt breder ut sig och kväver övrig vegetation. Den konkurrerar även med de naturligt förekommande växtarterna om pollinatörer, till exempel bin. De naturligt förekommande växtarterna får färre besök av pollinerare och därmed minskad frösättning.

Jättebalsamin förändrar också näringsomsättningen och bildar lager av döda men inte nedbrutna växtdelar på marken som missgynnar etableringen av andra arter. Om jättebalsamin inte bekämpas och tas bort riskerar den att sprida sig ytterligare och påverka den biologiska mångfalden i fler områden.

Så bekämpas jättebalsamin

- **Bekämpa jättebalsamin innan den blommar och sätter frö**
Det är viktigt att jättebalsamin bekämpas vid rätt tidpunkt, då det gäller motverka att plantorna sätter frö. Om bekämpningen görs för tidigt kan plantorna skjuta nya blommande skott, och om den görs för sent så har frön redan hunnit bildas.
- **Slå eller dra upp plantor**
Jättebalsamin bekämpas effektivt genom att slå eller dra upp plantor för hand. Se till att ta bort fröställningarna från området eftersom fröna kan eftermogna. Samma område bör besökas senare under växtsäsongen och även följande år för att ta bort växter som har grott från frön i marken.
- **Ta hand om avfallet**
Det är viktigt att avfallet inte komposteras utan istället bränns lokalt eller skickas till återvinningscentral för förbränning. Vid transport är det viktigt att avfallet transporteras väl förslutet för att förhindra spridning. Om avfallet körs till återvinningscentral ska man försäkra sig om att avfallet blir bränt och inte komposterat.

Om det finns mycket jättebalsamin rekommenderar vi att man i första hand bekämpar och tar bort plantor som växer närmast vattendrag eller andra spridningsvägar.

Mer information om jättebalsamin och hur den kan bekämpas finns bland annat på Naturvårdsverkets webbplats www.naturvardsverket.se.

Rapportera fynd av invasiva främmande arter

För att veta hur utbredningen av invasiva främmande arter ser ut i länet behöver vi din hjälp med att rapportera var de växer. Det gör du genom att ta en bild på arten, till exempel jättebalsamin, och rapportera in den på www.invasivaarter.nu.

AVDELNINGEN FÖR NATURVÅRD
Zsombor Károlyi
Telefon 010-224 94 53
zsombor.karolyi@lansstyrelsen.se

Lagstiftning om invasiva främmande arter

Den 1 januari 2019 inträdde förordningen SFS 2018:1939 om invasiva främmande arter. Detta innebär att EU:s förordning 1143/2014 upptas i svensk lagstiftning.

Det är förbjudet att importera, sälja, odla, föda upp, transportera, använda, byta, släppa ut i naturen eller hålla levande exemplar av de arter som finns upptagna på den så kallade unionsförteckningen över invasiva främmande arter. **Det är inte heller tillåtet att låta dessa arter växa eller reproducera sig** (artikel 7, EU-förordningen).

Totalt 66 arter omfattas idag av förbuden i EU-förordningen, 30 djur- och 36 växtarter. Fyra av dessa växtarter finns i Jönköpings län. Förutom jättebalsamin finns även gul skunkkalla, jätteloka och vattenväxten smal vattenpest. Hela listan hittar du på Naturvårdsverkets webbplats.

Fastighetsägare och de som har nyttjanderätt till fastighet

Fastighetsägare har ett ansvar för invasiva främmande arter på den egna fastigheten. Ansvaret gäller för alla – för privatpersoner, kommunala och statliga fastighetsägare och för bolag som äger fastigheter. Den som har en fastighet med någon form av nyttjanderätt kan (beroende på avtalsform) ha ett ansvar för invasiva främmande arter på fastigheten.

Enligt EU-förordningen (1143/2014) är det förbjudet att avsiktligt låta vissa särskilt utpekade invasiva arter reproducera sig, växa eller odlas. Om en fastighetsägare vet om att det på fastigheten växer en art som finns på EU:s förteckning över invasiva främmande arter har fastighetsägaren en skyldighet att bekämpa arten. Denna skyldighet gäller i alla typer av miljöer, såväl brukade marker som till exempel åkermarker, produktionsskogar eller trädgårdar som mer orörda obrukade marker till exempel åkerholmar, orörd naturskog m.m.

I dagsläget finns det inga bidrag att söka för att finansiera åtgärder mot invasiva främmande arter. Det är varje fastighetsägares/-innehavares ansvar att bekämpa den invasiva arten och finansiera åtgärderna. Generellt kan man säga att ju tidigare man bekämpar arterna desto mindre blir arbetsinsatsen och kostnaden.